

CARLOS RUIZ
ZAFÓN
CIMITIRUL CĂRȚILOR UITATE
I

UMBRA
VÎNTULUI

Traducere din limba spaniolă
și note de Dragoș Cojocaru

POLIROM
2023

Cuprins

Cimitirul Cărților Uitate	7
Zile de cenușă — 1945-1949	13
Sărăcie lucie — 1950-1952	51
Năravul din naștere — 1953	81
Orașul umbrelor — 1954	105
Nuria Monfort : Amintiri cu fantome — 1933-1955	355
Umbra vântului — 1955	441
27 noiembrie 1955 — Post-mortem	459
1956 — Apele de martie	465
1966 — Dramatis personae	475

— Cazul dumitale e unul serios?

— Mai mult decît serios. Spiritual. Dar cu fata asta, Beatriz, ce se petrece? Că-i tare mișto se vede cît de colo, însă esența chestiunii este : o fi dintre cele care te fac să te îndrăgostești sau dintre cele care prostesc viscerele minore?

— N-am nici cea mai vagă idee, am zis eu. Aș spune că din amîndouă.

— Uite, Daniel, treaba asta e la fel ca indigestia. Ai observat ceva aici, imediat deasupra stomacului? Ca și cum ai fi înghițit o cărămidă? Sau e doar o căldură generală?

— Mai curînd chestia cu cărămida, am zis eu, cu toate că n-am eliminat cu totul ipoteza căldurii.

— Atunci înseamnă că problema trebuie luată în serios. Bată-te Dumnezeu să te bată... Hai, stai jos și-o să-ți fac un ceai de tei.

Ne-am așezat la masa din spatele prăvăliei, înconjurați de cărți și de tăcere. Orașul dormea, iar librăria părea o corabie în derivă, pe un ocean de pace și de întuneric. Fermín îmi întinse o ceașcă aburindă și îmi zîmbi cu oarecare stînjeală. Îl tot rodea un gînd.

— Pot să-ți pun o întrebare de natură personală, Daniel?

— Firește.

— Te rog să-mi răspunzi cu toată sinceritatea, zise el și își drese glasul. Dumneata crezi că eu aș putea să devin tată?

Probabil că mi-a citit perplexitatea pe chip, fiindcă s-a grăbit să adauge :

— Nu vreau să spun tată biologic, fiindcă mă veți fi văzînd voi cam pricăjit, însă, mulțumesc lui Dumnezeu, providența a binevoit să mă înzestreze cu potența și forța virilă a unui taur de Miura. Mă refer la un alt fel de tată. Un tată cumsecade, știi dumneata.

— Un tată cumsecade?

— Da. Ca al dumitale. Un bărbat cu cap, cu inimă și cu suflet. Un om în stare să asculte, să călăuzească și să respecte un copil, și nu să-și înăbușe în el propriile lui defecte. Cineva pe care un fiu nu numai să-l iubească fiindcă îi este tată, ci să-l admire pentru că este cine este. Cineva cu care să-și dorească să semene.

— De ce mă întrebi așa ceva, Fermín? Eu știu că dumneata nu crezi în familie și în căsătorie. Jugul și toate celea, îți aduci aminte?

Fermín încuviință din cap.

— Uite cum stă treaba, toate celea sînt pentru diletanți. Căsătoria și familia nu sînt altceva decît ceea ce facem noi din ele. Altminteri, nu-s decît un sălaș de ipocrizie. Fleacuri și pălăvrăgeli. Însă, dacă există dragoste cu adevărat, din aceea despre care nu trăncănești și n-o răcnești în cele patru zări, din aceea pe care o simți și o dovedești...

— Dumneata îmi pari un alt om, Fermín.

— Asta și sînt. Bernarda m-a făcut să-mi doresc să fiu un om mai bun decît sînt.

— Cum adică?

— Pentru ca s-o merit. Dumneata acum nu înțelege, pentru că ești tînăr. Însă, cu timpul, vei vedea că uneori contează nu ce dai, ci la ce renunți. Bernarda și cu mine am vorbit. Ea de felul ei e o mamă iubitoare, știi și dumneata. N-o spune, însă mi se pare că cea mai mare fericire pe care ar putea s-o aibă în viața asta e să fie mamă. Iar mie femeia asta îmi place mai mult decît o piersică în sirop. Îți spun că, pentru ea, sînt în stare să intru într-o biserică după treizeci și doi de ani de abțință clericală și să recit psalmii Sfîntului Serafim sau ce-o mai fi trebuind.

— Te văd foarte avîntat, Fermín. Dar abia ai cunoscut-o...

— Uite ce e, Daniel, la vîrsta mea ori începi să vezi mișcărilor cum trebuie, ori te-ai ars de nu te vezi. Viața asta merită s-o trăiești pentru trei-patru lucruri, restul e mraniță pentru cîmp. Eu am făcut deja multe prostii, iar acum știu că singurul lucru pe care mi-l doresc e s-o fac fericită pe Bernarda și să mor într-o bună zi în brațele ei. Vreau să redevin un om respectabil, știi? Nu pentru mine, fiindcă respectul acestui orfeon de maimuțe pe care-l numim omenire mă lasă cît se poate de rece, ci pentru ea. Pentru că Bernarda crede în chestiile astea, în serialele radiofonice, în preoți, în respectabilitate și în Fecioara de la Lourdes. Așa e ea și eu o iubesc așa cum este, fără să i se schimbe nici măcar un fir de păr din acelea care îi ies în bărbie. Și de aceea vreau să fiu cineva cu care ea să se poată mîndri. Vreau să gîndească

așa : Fermín al meu e un bărbat dat naibii, ca și Cary Grant, Hemingway sau Manolete.

Mi-am încrucișat brațele, cîntărind situația.

— Dumneata ai vorbit despre toate astea cu ea?

— Nu, pentru numele lui Dumnezeu. Drept cine mă iei? Crezi că umblu prin lumea largă zicîndu-le femeilor că vreau să le las însărcinate? Și nu că n-aș avea chef, să fim înțeleși, fiindcă prostovancei ăleia de Merceditas îi trînteam eu vreo trei gemeni de nu mai aveam nici o treabă, dar...

— I-ai spus Bernardei că vrei să-ți întemeiezi o familie?

— Lucrurile astea nu trebuie spuse, Daniel. Se văd pe chip.

Am aprobat din cap.

— Păi atunci, dacă vrei să știi opinia mea, sînt sigur că vei fi un tată și un soț formidabil. Dar, cîtă vreme nu crezi în lucrurile astea, n-o să le poți avea niciodată.

Fața i se luminează de bucurie.

— Chiar vorbești serios?

— De bună seamă.

— Să știi că îmi iei o mare piatră de pe inimă. Fiindcă numai cît îmi aduc aminte de genitorul meu și cînd mă gîndesc că aș putea deveni pentru cineva ce-a fost el pentru mine, îmi vine să mă sterilizez.

— N-ai grijă, Fermín. Și apoi, vigoarea dumitale însămințătoare, probabil că nu există tratament care s-o învingă.

— Și asta-i adevărat, reflectă el. Hai, du-te dumneata și te odihnește, că eu nu mai vreau să te rețin.

— Nu mă reții, Fermín. Am impresia că n-am să închid un ochi.

— Merită calvarul... Firește, ce mi-ai spus de căsuța aceea poștală, îți aduci aminte?

— Ai aflat ceva?

— Ți-am spus eu s-o lași în seama mea. Azi la prînz, la ora mesei, m-am dus pînă la poștă și-am schimbat cîteva vorbe cu un cunoscut mai vechi care lucrează acolo. Căsuța poștală 2321 e înregistrată pe numele unuia José María Requejo, un avocat cu biroul pe strada León al XIII-lea. Mi-am permis să verific adresa persoanei în cauză și nu m-a surprins să aflu că nu există, deși îmi închipui că știi deja și dumneata. Corespondența care sosește la căsuța asta o

ridică cineva de mai mulți ani de zile. Știu lucrul ăsta pentru că toate coletele primite de la o firmă de intermediere sosesc recomandate, iar la primire trebuie să semnezi o chitanță și să prezinți un act de identitate.

— Cine este? Un angajat al avocatului Requejo? am întrebat.

— N-am putut ajunge pînă acolo, însă mă îndoiesc. Ori mă înșel eu de-a binelea, ori Requejo există în același plan cu Fecioara de la Fátima. Îți pot spune doar numele cui ridică corespondența: Nuria Monfort.

Am pălit.

— Nuria Monfort? Fermín, ești sigur?

— Am văzut cu ochii mei cîteva chitanțe. Pe toate apărea numele și numărul țidulei de identitate. Deduc, după fața de vomă pe care ai căpătat-o, că această dezvăluire te ia prin surprindere.

— Oarecum.

— Pot să întreb cine este Nuria Monfort? Angajatul cu care am vorbit mi-a zis că și-o amintea perfect fiindcă a trecut acum două săptămîni să ridice corespondența și, în opinia lui imparțială, era mai nurlie ca Venus din Milo și cu sîinii mai tari. Iar eu mă încred în evaluarea lui pentru că, înainte de război, era profesor de estetică, însă, cum era văr îndepărtat cu Primo Caballero, firește, acum linge timbre de-o pesetă...

— Chiar ieri m-am întîlnit cu femeia asta, acasă la ea, am șoptit eu.

Fermín se uită la mine, uluit.

— La Nuria Monfort? Încep să cred că m-am înșelat în privința dumitale, Daniel. Ai devenit un berbant autentic.

— Nu-i ce crezi dumneata, Fermín.

— N-ai decît de pierdut. Eu, la vîrsta dumitale, funcționez ca la Molino, cu spectacole la matineu, după-amiază și noaptea.

L-am privit pe omulețul acela descărnat și osos, tot numai nas și piele gălbuie, și mi-am dat seama că se transforma în cel mai bun prieten al meu.

— Pot să-ți povestesc ceva, Fermín? Ceva la care mă tot gîndesc de-o bucată de vreme.

— De bună seamă. Orice. Mai ales dacă e ceva scabros și are de-a face cu slujnica aia.

Pentru a doua oară în acea seară, m-am pornit să relatez povestea lui Julián Carax și enigma morții sale. Fermín asculta cu cea mai mare atenție, luînd notițe pe un caiet și întrerupîndu-mă din cînd în cînd pentru a mă întreba în legătură cu vreun amănunt a cărui relevanță îmi scăpa. Ascultîndu-mă pe mine însumi, îmi deveneau din ce în ce mai evidente lacunele existente în acea poveste. Nu o dată m-am oprit, cu gîndurile rătăcite, căutînd să înțeleg din ce motiv mă mințise Nuria Monfort. Ce semnificație avea faptul că ea ridicase, în toți acești ani, corespondența adresată unui birou de avocați inexistent care, pasămite, avea grijă de apartamentul familiei Fortuny-Carax din Ronda de San Antonio? Nu mi-am dat seama că-mi formulam îndoielile cu voce tare.

— Încă nu putem ști de ce te-a mințit femeia asta, zise Fermín. Dar ne putem aventura să presupunem că, dacă a făcut-o în această privință, a putut s-o facă, și probabil că a și făcut-o, în multe alte privințe.

Am oftat, învins.

— Dumneata ce sugerezi, Fermín?

Fermín Romero de Torres oftă, într-o atitudine de adîncă filosofie.

— Am să-ți spun ce putem face. Duminica asta, dacă ești de acord, apărem ca din întîmplare la colegiul San Gabriel și facem cîteva investigații pe seama originilor prieteniei dintre Carax și băiețașul celălalt, bogătașul...

— Aldaya.

— Eu la preoți am mare trecere, ai să vezi, fie și din cauza mutrei ăsteia de pustnic fără căpătîi pe care-o am. Două lingușeli și mi-i vîr în buzunar.

— Adică?

— Omule! Îți garantez că ăștia au să ne cînte precum corul de copii de la Montserrat.

Mi-am petrecut sîmbăta în transă, înțepenit în dosul tejghelei, cu speranța de a o vedea pe Bea ivindu-se pe ușă ca prin farmec. Ori de cîte ori suna telefonul, o luam la goană ca să

răspund, smulgîndu-le receptorul tatei sau lui Fermín. Pe la jumătatea după-amiezei, după vreo douăzeci de apeluri ale unor clienți și fără nici o veste de la Bea, am început să mă împac cu gîndul că lumea și existența mea mizeră se apropiau de sfîrșit. Tata s-a dus să evalueze o colecție în San Gervasio, iar Fermín a profitat de conjunctură pentru a-mi plasa încă o lecție magistrală despre dedesubturile intrigilor amoroase.

— Liniștește-te sau ai să te alegi cu o piatră la ficat, mă sfătui el. Curtatul e ca tangoul : absurd și pură înfloritură. Însă dumneata ești bărbatul și îți revine să ai inițiativa.

Totul părea să ia o turnură funestă.

— Inițiativa? Eu?

— Ce vrei? Trebuia să aibă un preț faptul de a putea urina de-a-mpicioarele.

— Dar Bea m-a lăsat să înțeleg că ea urma să ia legătura cu mine.

— Cît de puțin te pricepi la femei, Daniel. Pun rămășag pe prima mea că puicuța asta stă acum în casă privind languros pe fereastră, ca Dama cu Camelii, așteptînd să sosești dumneata ca s-o salvezi de necioplitul de taică-său, spre a o atrage într-un vârtej neconținut de luxură și păcat.

— Ești sigur?

— Știință pură.

— Dar dacă s-a hotărît că nu mai vrea să mă vadă niciodată?

— Uite ce-i, Daniel. Femeile, cu cîteva excepții notabile, precum vecina dumitale Merceditas, sînt mai inteligente ca noi ori, cel puțin, mai sincere cu ele însele în materie de ce vor și ce nu vor. E altceva dacă i-o spun cuiva anume sau lumii întregi. Dumneata ai de dat piept cu enigma naturii, Daniel. Femeia : Babel și Labirint. Dacă o lași să se mai gîndească, ești pierdut. Adu-ți aminte : inima fierbinte și mintea rece. Codul seducătorului.

Fermín se pregătea să-mi detalieze particularitățile și aspectele tehnice ale artei seducției, cînd sună clopoțelul de la ușă și l-am văzut intrînd pe prietenul meu Tomás Aguilar. Un fier roșu îmi străpunsese inima. Providența mi-o refuza pe Bea, însă mi-l trimitea pe fratele ei. Funest herald, m-am